

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGÝ ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITYTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№4, 77-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№4, 77-ТОМ
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№4, том 77
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№4, 77 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел. : +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz .

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№4, 77-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редакторлар:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

САРСЕНБАЕВА Жансұлу Баденқызы,
магистр, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және
өнер институтының ғылыми қызметкері
(Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№4, том 77, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редакторы:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

САРСЕНБАЕВА Жансулу Баденовна, магистр,
научный сотрудник Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,

+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№4, 77 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Responsible Editors:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

SARSEN BAYEVA Zhansulu Badenovna, Master's
degree, researcher at the M.O. Auezov Institute of
Literature and Art (Almaty, Kazakhstan).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Төрәлі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилара Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumaberdievna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyeva, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі..... 14

Әдебиеттану

<i>Сейітжанов З.Н., Мекебаева Л.А., Нуртазина А.О.</i> Қазіргі айтыстың тақырыптық-идеялық және жанрлық ерекшеліктері.....	17
<i>Омаров Б.Ж.</i> Әсет Найманбаев шығармашылығы: шығыс дәстүрі және көшпелі сюжеттер.....	27
<i>Ақыш Н.Б.</i> С.Бегалин шығармаларындағы көркемдік таным үрдісі.....	40
<i>Саурықов Е.Б., Тамабаева Қ.Ө., Елубаева Р.С., Беркенова Р.А.</i> Абай дәстүрі және Шерхан Мұртаза шығармашылығы.....	51
<i>Олжабаев Б.К., Пангереев А.Ш., Сөйлемез О.</i> Қазақ фольклорындағы «Туған жер» концептісі.....	62
<i>Аймұхамбет Ж.Ә., Айтуғанова С.Ш., Байтанасова Қ.М., Қасен А.Т., Сейпұтанова А.К.</i> Көркем мәтіннің актанттық құрылымы.....	75
<i>Абишева С.Д., Молдағали М.Б.</i> Б. Кенжекеев поэзиясының түстік бейнелерінің тезаурусы.....	87
<i>Әбдіқалық К.С., Қожжекеева Б.Ш., Алиева Ж.А.</i> «Айқап» пен «Қазақта» жарияланған Мағжан өлеңдеріндегі азаттық идея.....	98
<i>Нурмолдаев Д.М., Жаксылықов А.Ж.</i> Адольф Арцишевскийдің «Вершина» әңгімесіндегі ежелгі табынудың әсемдеу аспектііндегі тау бейнесі.....	109
<i>Кенжебаева Ж.Е., Карпова А.Э.</i> Қазақстандық әдеби білім берудегі мәдениеттанулық көзқарас.....	120
<i>Таджиев Х.Х., Қыдыр Т.Е.</i> Қазақ ойшыл-ақындары шығармаларында иман шарттарының көркем бейнеленуі (XIX-XX ғ. басы).....	137
<i>Баянбаева А.А., Демченко А.С., Баянбаева Ж.А., Қалиева А.Қ.</i> Г. Бельгер романдарын талдаудың интерактивті стратегиясы.....	152
<i>Сарсенбаева Ж.Б., Саметова Ж.</i> Бейсенбай Сүлейменов шығармаларындағы жаһандық мәселелер.....	163
<i>Жұматаева А.Н.</i> Абай поэзиясындағы әйелдер бейнесі: Абайға дейінгі көркемдік көзқарастарға салыстырмалы талдау.....	178
<i>Аманғалиева А.Е., Бекмашева А.Н.</i> Рабғузидің «Қисас-ул-анбийя» шығармасындағы ономастикалық кеңістік («Адам ата-Хауа ана» қиссасы негізінде).....	189
<i>Мурсал А., Таңжарықова А.В., Ермекова А.Б., Аян Э.</i> Ахметолла Қалиұлының «Арда Алтай» романындағы стильдік ерекшеліктер.....	200
<i>Ибраева Ж.Б., Шапкина Г.З., Адилбекова М.К.</i> А. Жаксылықовтың «Поющие камни» романындағы фольклоризм.....	210
<i>Оралбек А., Қосанов С.Қ., Рақыш Ж.С.</i> Әбдіғали Сариев өлеңдерінің тақырыптық, жанрлық ерекшеліктері.....	220
<i>Сабирова Д.А., Молдағали М.</i> Интернет-әдебиеті ұғымын теориялық-әдеби талдау.....	231
<i>Мырзақұлов Б.Т.</i> Ақыт Үлімжіұлының «Ғазиз пірлер естелігі» (Манақиб пирон Ғазизан) кітабының текстологиялық мәселелері.....	239
<i>Аманқұлова Л.А., Бегманова Б.С.</i> Қазіргі қазақ лирикасындағы көркемдік ізденістер (Ақын Е.Жүніс шығармашылығы бойынша).....	254
<i>Идрисова Э.Т., Балтымова М.Р.</i> Күміс ғасырындағы орыс ақындары шығармашылығындағы сыңарлану мотиві.....	264

ӨНЕРТАНУ

<i>Кобжанова С.Ж., Айдарова М.С.</i> Қазақстандағы цифрлық кескіндеменің дамуы.....	274
<i>Гавриленко И.А., Нусупова А.С.</i> Қазақстанның ұлттық орган өнерінің қалыптасуының мәселелері (1967-1974 жж.).....	293
<i>Туяқбаева А.Ш., Бауыржан А.Б.</i> Балалардың дүние көзқарасын қалыптастырудағы анимацияның білім берудегі принциптері.....	309
<i>Тани А.Б., Жұмасейітова Г.Т.</i> «Қозы-Көрпеш – Баян сұлу» балет интерпретациясындағы жаңа символдар және мотивтер.....	320
<i>Ешмуратова А.К., Ескендіров Н.Р.</i> Қазақстанның ұлттық мәдениеті контекстіндегі қуыршақ театрының қазіргі өнері.....	330

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ

<i>Сейтжанов З.Н., Мекебаева Л.А., Нуртазина А.О.</i> Идеино-тематические и художественные особенности современных айтысов.....	17
<i>Омаров Б.Ж.</i> Творчество Асета Найманбаева: восточные традиции и бродячие сюжеты.....	27
<i>Акыш Н.Б.</i> Процесс художественного познания в произведениях С. Бегалина.....	40
<i>Саурыков Е.Б., Тамабаева К.У., Елубаева Р.С., Беркенова Р.А.</i> Традиция Абая и творчества Шерхана Муртазы.....	51
<i>Олжабаев Б.К., Пангереев А.Ш., Соyleмез О.</i> Концепт «Туган жер» в фольклоре казахского народа.....	62
<i>Аймухамбет Ж.А., Айтуганова С.Ш., Байтанасова К.М., Касен А.Т., Сейпуганова А.К.</i> Актантная структура художественного текста.....	75
<i>Абишева С.Д., Молдагали М.Б.</i> Тезаурус цветowych образов поэзии Б. Кенжеева.....	87
<i>Абдикалык К.С., Кожжекеева Б.Ш., Алиева Ж.А.</i> Наследие Магжана Жумабаева, опубликованное в журнале «Айкап» и газете «Казах».....	98
<i>Нурмолдаев Д.М., Жаксылыков А.Ж.</i> Образ горы в рассказе Адольфа Арцишевского «вершина» в аспекте эстетизации древнего культа.....	109
<i>Кенжебаева Ж.Е., Карпова А.Э.</i> Культурологический подход в казахстанском литературном образовании.....	120
<i>Таджиев Х.Х., Кыдыр Т.Е.</i> Художественное изображение условия веры в произведениях казахских поэтов-мыслителей (XIX – начало XX века).....	137
<i>Баянбаева А.А., Демченко А.С., Баянбаева Ж.А., Калиева А.К.</i> Интерактивные стратегии анализа романов Г. Бельгера.....	152
<i>Сарсенбаева Ж.Б., Саметова Ж.</i> Глобальные проблемы современности в творчестве Бейсенбая Сулейменова.....	163
<i>Жуматаева А.Н.</i> Образ женщины в поэзии Абая: компаративистский анализ до Абаевских художественных воззрений.....	178
<i>Амангалиева А.Е., Бекмашева А.Н.</i> Ономастическое пространство в произведении Рабгузи «Кысас аль-Анбия» (по мотивам повести «Адам и Ева»).....	189
<i>Мурсал А., Танжарикова А.В., Ермекова А.Б., Аян Э.</i> Особенности стиля в романе Ахметоллы Калиулы "Арда Алтай".....	200
<i>Ибраева Ж.Б., Шашкина Г.З., Адилбекова М.К.</i> Фольклоризм в романе А. Жаксылыкова «Поющие камни».....	210
<i>Оралбек А., Кусанов С.К., Рақыш Ж.С.</i> Тематические и жанровые особенности творчества Абдигали Сариева.....	220
<i>Сабирова Д.А., Молдагали М.</i> Теоретико-литературный анализ понятия интернет-литературы.....	231
<i>Мырзакулов Б.Т.</i> Текстологические проблемы книги Акыта Улимжиулы «Воспоминания великих наставников» («Минакиб пиран газизан»).....	239
<i>Аманкулова Л.А., Бегманова Б.С.</i> Художественные изыскания в современной казахской лирике (По творчеству поэта Е. Жуниса).....	254
<i>Идрисова Э.Т., Балтымова М.Р.</i> Мотив двойничества в творчестве русских поэтов Серебряного века.....	264

ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

<i>Кобжанова С., Ж.Айдарова М.С.</i> Развитие цифровой живописи в Казахстане.....	274
<i>Гавриленко И.А., Нусупова А.С.</i> К проблеме становления национального органичного искусства Казахстана (1967-1974 гг.).....	293
<i>Туякбаева А.Ш., Бауыржан А.Б.</i> Воспитательные принципы анимации, как средство формирования мировоззрения детей.....	309
<i>Тани А.Б., Жумасейтова Г.Т.</i> Новые символы и мотивы в балетной интерпретации «Козы Корпеш - Баян сулу».....	320
<i>Ешмуратова А. К., Ескендиоров Н.Р.</i> Современное искусство театра кукол в контексте национальной культуры Казахстана.....	330

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

Seyitzhanov Z.N., Mekebayeva L.A., Nurtazina A.O. Ideological, thematic and art features of modern aitys...17

Omarov B.Zh. Works of Asset Naimanbayev: oriental traditions and migrating plots.....27

Akysh N.B. The process of artistic knowledge in the works of S. Begalin.....40

Saurykov E.B., Tamabaeva K.U., Yelubaeva R.S., Berkenova R.A. The tradition of Abai and creativity of Sherkhan Murtaza.....51

Olzhabayev B.K., Pangereyev A.Sh., Soylemez O. The concept of "homeland" in kazakh folklore.....62

AIMUKHAMBET Zh.A., AITUGANOVA S.Sh., BAITANASSOVA K.M., KASSEN A.T., SEIPUTANOVA A.K. Actant structure of a literary text.....75

Abisheva S.D., Moldagali M.B. Thesaurus of color images of B. Kenjeev's poetry.....87

Abdykalyk K., Kozhekeeva B., Aliyeva Zh. The legacy of Magzhan Zhumabayev, published in the «Aikap» journal and the «Kazakh» newspaper.....98

Nurmoldayev D.M., Zhaksylykov A.Zh. The image of the mountain in Adolf Artyszewski's story "The Peak" in the aspect of the aestheticization of an ancient cult.....109

Kenzhebaeva Zh.E., Karpova A.E. Culturological approach in kazakhstan literary education.....120

Tadzhiev Kh.Kh., Kydyr T.E. Artistic representation of the conditions of faith in the works of the kazakh poet-thinkers (XIX – early XX century).....137

Bayanbayeva A.A., Demchenko A.S., Bayanbayeva Zh.A., Kaliyeva A.K. Interactive strategies for analyzing G. Belger's novels.....152

Sarsenbaeva Zh., Sametova Zh. Global problems of modernity in the work of Beisenbai Suleimenov.....163

Zhumatayeva A.N. The Image of a Woman in Abai's Poetry: Comparative analysis of pre-Abayev artistic views.....178

Amangaliev A.E., Bekmasheva A.H. Onomastic space in the work of rabguzi "Qisas al-anbiya" (based on the story "Adam and Eve").....189

Mursal A., Tanzharikova A.V., Ermekova A.B., Ayan E. Style features in Akhmetolla Kaliuly's novel "Arda Altai".....200

Ibraeva Zh.B., Shashkina G.Z., Adilbekova M.K. Folklorism in the novel A. Zhaksylykova «Singing stones».....210

Oralbek A., Kusanov S.K., Rakyszh Zh. S. Thematic and genre features of Abdigali Sariyev's work.....220

Sabirova D., Moldagali M. Theoretical-literary analysis of the concept of internet-literature.....231

Myrzakulov B.T. Textual problems of the book by Akyt Ulimzhiuly «Memoirs of great mentors» («Minakib piran gazizan»).....239

Amankulova L.A., Begmanova B.S. Creative endeavour in the contemporary kazakh poetry (on the work of Y. Zhunis).....254

Idrisova E.T., Baltymova M.R. The motive of duality in the works of Russian poets of the Silver Age.....264

ART STUDIES

Kobzhanova S.Z., Aidarova M.S. Development of digital painting in Kazakhstan.....274

Gavrilenko I.A., Nussupova A.S. On the problem of the formation of national organ art in Kazakhstan (1967–1974).....293

Tuyakbaeva A.Sh., Bauyrzhan A.B. Educational principles of animation, as a means of forming the world view of children.....309

Tani.A.B., Jumasseitova G.T. New symbols and motives in ballet interpretation «Kozy Korpesh – Bayan sulu».....320

Yeshmuratova A.K., Eskendirov N.R. Contemporary art of the puppet theater in the context of the national culture of Kazakhstan.....330

Құрметті оқырмандар, әріптестер, достар!

Сіз «Керуен» ғылыми журналының кезекті санын ашып отырсыз.

Журнал мақалалары CrossRef дерекқорында тіркеледі және әр автордың мақаласына DOI - электронды құжаттарға сілтеме жасау үшін пайдаланылатын цифрлық объект идентификаторы беріледі. Журнал «Ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы» акционерлік қоғамның (NCSTE) Қазақстандық дәйексөздер базасында (KazBC) индекстеледі. Алдағы уақыттарда авторларды Web of Science және Scopus халықаралық дәйексөздер базасына енгізілген басылымдарда қабылданған стандарттарға сәйкес жарияланымдар дайындауға бағдарлай бастаймыз. Бұған дейін аннотация мен кілт сөздердің көлеміне қойылатын талаптар реттелген.

Журналдың редакциялық алқасына қазақстандық және шетелдік жетекші ғалымдар кіреді. Журнал авторлардың жарияланымдарының ақпараттық ашықтығы мен қолжетімділігі саясатын ұстанады; мақалалар журналдың веб-сайтында үш тілде толық мәтінді қол жетімділікпен орналастырылған.

Журналдың мақсаты- гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа жетістіктердің нәтижесі бойынша ақпарат беру.

Журналдың міндеттері:

Бұрын жарияланбаған және басқа журналда жариялау үшін ұсынылмаған түпнұсқа жоғары сапалы ғылыми мақалаларды қабылдау.

Авторлық құқыққа қатысты Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және жариялау этикасы бойынша әлемдік тәжірибеде жалпы қабылданған ережелерге сүйену.

Келесі гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа зерттеулерді қамту:

1. Әдебиеттану
2. Өнертану

Құрметпен, «Керуен» журналының бас редакторы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан) МАТЫДЖАНОВ Кенжесхан Ісләмжанұлы

Уважаемые читатели, коллеги, единомышленники, друзья!

Перед вами очередной номер научного журнала «**Керуен**».

Статьи журнала регистрируются в БД CrossRef и к каждой авторской статье обязательно присваивается DOI – цифровой идентификатор объекта, который используется для обеспечения цитирования, ссылки и выхода на электронные документы. Журнал индексируется Казахстанской базой цитирования (КазБЦ) АО «Национальный центр государственной научно-технической экспертизы» (НЦГНТЭ). Постепенно мы начинаем ориентировать авторов на подготовку публикаций по стандартам, принятым в изданиях, входящих в международные базы цитирований Web of Science и Scopus. Ранее уже были скорректированы требования к объему аннотации и ключевым словам.

В составе редакционной коллегии журнала представлены ведущие казахстанские и зарубежные ученые. Журнал следует политике информационной открытости и доступности публикаций авторов, статьи размещаются на сайте журнала на трех языках в полнотекстовом доступе.

Целью журнала является распространение научной информации и привлечение новых авторов. Журнал инициирует дискуссии по результатам новых достижений в области гуманитарных наук.

Задачи журнала:

Принимать оригинальные высококачественные научные статьи, ранее не опубликованные и не представленные для публикации в другом журнале.

Опирается на требования законодательства Республики Казахстан в отношении авторского права и общепринятые в мировой практике положения по публикационной этике.

Ориентироваться на охват публикаций по следующим специальностям в области гуманитарных наук.

1. Литературоведение
2. Искусствоведение

С уважением и надеждой на сотрудничество, главный редактор «Керуен», доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович.

Dear readers, colleagues, associates, friends!

Here is the next issue of the scientific journal "Keruen".

Journal articles are registered in the CrossRef database and a DOI is necessarily assigned to each author's article - a digital object identifier that is used to provide citation, reference and output to electronic documents. The journal is indexed by the Kazakhstan Citation Database (KazCD) of the National Center for State Scientific and Technical Expertise JSC (NCSTE). Gradually, we begin to orient the authors to the preparation of publications according to the standards adopted in the editions included in the international citation databases Web of Science and Scopus. Previously, the requirements for the volume of the annotation and keywords have already been adjusted.

The editorial board of the journal includes leading Kazakhstani and foreign scientists. The journal follows the policy of information openness and accessibility of authors' publications; articles are posted on the journal's website in three languages in full-text access.

The purpose of the journal is to disseminate scientific information and attract new authors. The journal initiates discussions on the outcome of new advances in the humanities.

The tasks of the journal:

Accept original high quality scientific articles that have not been previously published or submitted for publication in another journal.

Rely on the requirements of the legislation of the Republic of Kazakhstan in relation to copyright and generally accepted in world practice provisions on publication ethics.

Focus on the coverage of publications in the following specialties: humanitarian sciences

1. Literary studies
2. Art studies

With respect and hope for cooperation, Editor-in-chief of "Keruen", Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General Director of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich.

Amangalieva A.E. ^{*1}, Bekmasheva A.H. ²

¹West Kazakhstan Agrarian-Technical University named after Zhangir Khan,

*²West Kazakhstan Innovation and Technological University,
Uralsk, Kazakhstan*

E-mail: ^{*} ¹a.akkerbez81@mail.ru, ²vipbekmasheva@mail.ru

ORCID: ^{*} ¹0000-0002-4857-3954, ²ORCID 0000-0001-7189-8952

ONOMASTIC SPACE IN THE WORK OF RABGUZI “QISAS AL-ANBIYA” (BASED ON THE STORY “ADAM AND EVE”)

Annotation. The article considers the onomastic space in the work of Rabguzi “Qisas al-Anbiya”, the ethno-linguistic nature of the onomastic names found in the story. When using onomastic names and determining the function of onomastic names in order to convey information in a story, the author’s thought and the rights of the author in the story were taken into account.

The system of names in the onomastic space of the Kazakh and Turkic peoples in their current form is a product of the centuries-old collective thought of the peoples and tribes that lived in each historical period, a common spiritual creation in the cultural sense. The onomastic names found in the relic of Rabguzi “Qisas al-Anbiya” determine the realities of everyday life, history, experience, economic culture and worldview, traditions and beliefs of the language community of that time. In this prose story, the language and history, cultural values, religious and personal views of the Turks are presented through the knowledge of the author.

The story contains the names of sheikhs who preached Islam to the Muslim community, the names of the heroes of the work, caliphs, prophets, saints and companions, angels, their nicknames and derivative names. In linguistics, the relevance of studying the language of the story in the works of Rabguzi, especially its onomastics, is growing.

The need to study the onomastics of the story “Adam and Eve” is determined by the preservation in the monument of archaisms lost in the language. As a result of studying the article, we drew attention to the wide scope of onyms in the story and to the fact that onomastic names are language symbols that are ready to express any concept related to a given environment. Therefore, it is very important for us to understand the essence of this work.

Key words: angel, companion, story, sharia, sheikh, Turkic mythology, onomastics.

Introduction. The main population of the Golden Horde state were Kypchaks, and the Kypchak language was raised to the status of an international language. A large-scale work of that era is Rabghuzi’s monument “Qisas al-Anbiya» or “Qisas-i Rabghuzi”. The author of this work is Nasyreddin Burhanaddin. Rabguzi was his nickname. Nasyreddin Burhanaddin was a scholar, scientist and judge who lived in the village of «Rabbat Oguz». According to the Turkologist A. Bombachi, Rabguzi lived in 1250 in Barshinkent in the lower reaches of the Syrdarya River and studied at the famous madrasah Nusam-ad-Din, which trained talented philologists. He was fluent in Arabic, Persian and Turkish. (Kyraubaeva, 1988:163) Rabguzi used the Arabic and Persian versions as direct sources to bring several different versions of the Qisas al-Anbiya into one system. However we look at Rabguzi’s accounts, they are written on the basis of Quranic interpretations. In addition, direct

references to passages from the Qur'an and materials written in religious scriptures are combined. The Rabguzi relic, Qisas al-Anbiya, is intended to convey the basics of Islamic religion in an understandable language that is close to the people's understanding.

Among the literature of the Turkic peoples, Kyrgyz writers contributed to the translation and publication of the Rabguzi monument. In 1914, T. Kunashev and K. Botoyarov translated the monument "Qisas al-Anbiya" from the lithographic printing house of H. Arifzhanov in Tashkent from the ancient Turkic language into Kyrgyz, and published the wonderful events of each prophet as a separate book called "History of the Prophets". Among them, the story "Aziraty Yusup Aleisalam" was translated and published as a book in 1992 in Bishkek with a facsimile, transcription and dictionary. It is the first translation of Rabguzi's tales into the Kyrgyz language. Rabguzi's "Qisas al-Anbiya", the translators pointed out, contains many excerpts from Quranic verses about the prophets, references from the ancient Arabic language, selected information from various stories, proverbs, and thoughtful words that can teach human life (Kunashev, Botoyarov, 1992:183).

Materials and methods. Rabguzi's literary relic "Qisas al-Anbia" has been studied with interest by scholars. The work was edited by P.M. Melioransky, A.V. Yerofeyev, S.Ye. Malov, N.P. Ostroumov, N.F. Katanov, V.V. Radlov, N.I. Ilminsky, V.R. Rozen, together with such Turkologists as M.M. Gabderakhimov, G.H. Arifgan, A.N. Najip, A.R. Tenishev, G.G. Fitrat, N. Mallayev, E. Fazilov, I. Jalil, S. Chagatai, Western orientologists and Turkish scholars such as K. Gronbeh, J. Shinkevich, J. Turi, F. Coprulu, H.E. Boeschoten, M.V. Damme. When studying the work, the article was guided by the works of such Kazakh scientists as B. Kenzhebayev, A. Kyraubayeva, H. Suyinshaliyev, N. Kelimbetov, G. Aidarov, A. Kuryshzhanov, N. Sagyndykov. I. Kenesbayev, A. Kaidar, T. Zhanuzakov, A. Abdirahmanov, Ye. Zhanpeisso, R. Syzdyk, N. Uali, Ye. Kerimbayev, Zh. Mankeyeva, Q. Rysbergen, B. Tileuberdiyev, G.B. Madiyeva et al., who systematized the theoretical findings of onomastics and cognitive linguistics in the formation of the common onomastic space of the Turkic peoples of the Rabguzi story "Adam and Eve" and considering onomastic names from an ethnolinguistic perspective as the subject of our study. The studies of scholars studying Turkic onomastics were also taken into account. In the field of linguistic onomastics, such types as anthroponym, toponym, ethnonym, cosmonym, oronim, hydronim, ethnonym, and nowadays agionim, demononym, chrematonim, eronim, pragmatonym, oikonym, ideonym and other types have been widely studied. Onyms, which have become the motif of the story in the work, are also actively studied. This is due to the fact that onomastic names provide valuable information about past events in the works and their real reasons. Names in works have long been of great interest to researchers, since onomastic names differ from other lexical categories of language by their role in the language, their own structure, and their special function in speech.

The works of Professor B. Kenzhebayev, who is the first initiator and founder of the study of the heritage of ancient times, are mentioned separately in the history of Kazakh literary studies. B. Kenzhebayev, who considered this monument to be an early version of literature in Kazakh literature studies: "Qissa Anbiya" is a collection created in the 13th-14th centuries. That was the time when the language of ancient Turks – local clans and peoples – mixed with the language of Arabs who conquered and ruled the lands of Central

Asia and Kazakhstan, and later a common literary language called Chagatai language appeared. Therefore, "Qissa Anbiya" is considered to be a literary version created in Chagatai language (Kelimbetov, 1986:264).

In the terminological dictionary of linguistics "onomastic space" is defined as "the totality /complex/ of all proper names used by the linguistic community in one place in a certain historical period, for naming real and imaginary objects" (Podolskaya, 1988:192). Historical and cultural conditions are one of the most important issues in the history of formation, emergence, origin of personal names. These important events in the history of the people are associated with different religious currents in different social patterns, on the other hand, they are combined with different cultural relations and friendly ties with neighboring countries (Kenbaeva, Pangereev, 2020, p. 74). We all know that such historical and cultural connections have had a great influence on expanding the composition of nouns in our language, improving their semantic and functional meaning from a lexical point of view. The works published in the Middle Ages, which occupy a special place in the cultural and historical development of our people, have become the subject of some scientific research. Here, researches by prominent Turkists A. Najip, A. Kaidar, R. Syzdyk, B. Sagyndykuly, A. Kerimov, T. Arynov, A. Ibatov, A. Kuryshzhanov, B. Abilkasymov, M. Orazov are of great importance. N. Katanov, V. V. Bartold, V. V. Radlov, A. N. Samoilovich, S. Ye. Malov, N. K. Dmitriev, A.N. Kononov, N.A. Baskakov, K. Zhubanov, I.K. Kenessov, S. Amanzholov, A. Kaidar, T. Zhanuzakov, A. Abdrakhmanov, Ye. Zhanpeissof, Q. Rysbergenova, G. Madiyeva, A. Zhartybayeva other scientists stressed the need to determine the theoretical and methodological foundations for the study of onomastics and considered in continuity with the language of social, national, ethnocultural character and have comprehensively shown in their works.

The book that describes the life history of Allah's beloved, the religious Shariah, is called Qisas al-Anbiya in Arabic. This means "Histories of the Prophets". During the Middle Ages, several different versions of Qisas al-Anbiya appeared in different languages, making it difficult to read and understand. This is why Arabic, Persian, Turkish, etc. Tokbuga bey, who ruled in the southern regions of Uzbekistan in the 14th century, instructed Rabguzi to collect the altered versions of "Qisas al-Anbia" in the languages into one system. Accepting the bek's request, Rabguzi said: "I surrendered my soul to God, prayed to God for healing, and began this book. My aim is the history of the prophets. Allah is the Merciful of the Mercifuls" (Kyraubaeva, 1988:163).

Results and discussions. "Rabguzi's tales" is a valuable legacy born of Islamic civilization, including a collection of literature of the same era, an anthology, and works of various genres, revealing the main features of the literature of that era. The work mainly consists of large stories. Each story focuses on the life story of a particular prophet. Also in the last part of the work there is an account of the last lives of Abu Bakr, Omar, Ospan, Ali and Hassan and Hussein. The relic ends with the author's prayer to the Creator (Tolibayev, 2020: 130). In this relic in 710 (according to the Gregorian calendars it is 1309-1310) was published a valuable book containing much information about the life history of the Prophets from Adam to Muhammad sallallahu alayhi wa sallam. It is written in the work: "*Yazub gave this book to Nasreddin Tokbug bek tabugun, who finished it one hundred and fourteen*

years ago. (This book was written in the year seven hundred and ten... ..I wrote it in honor of Nasreddin Tokbug bek...)" . Some of Rabguzi's tales are stories about historical people who are considered prophets in the Quran and Islam.

In between stories he quoted excerpts from the principles of the Quran. The main core of the stories was taken from the events told there (Ayagan, 2012:404). For example, there were different opinions about the "Rabguzi tales". One sees it as a valuable heritage with great worldly character, while the other sees it as a marginally useful religious book. Researcher N. M. Mallayev proves the correctness of the first opinion as follows: "... although the theme and ideological orientation of Rabguzi's tales are mainly of religious nature, but the writer's personal life stories and poems had a positive impact on the development of fiction".

In Rabguzi's work, religious and mystical legends and the reality of worldly life are presented side by side, and it is noted that the two views struggle with each other to some extent. "Rabguzi's tales" contains stories about life on earth. Such stories have a didactic and educational value. "Rabguzi tales" are based on stories from the East-Arabic and Persian. It is a work of translation and interpretation, which was born between the ancient Arabs and Persians, and is taken from the stories that are changing one after the other.

The stories in "Qissa" are as follows: "God uses Gabriel to bring three types of soil. Earth says: "Don't take soil from me". Djabriil returns to the land not disappointed. God sends Israfil. He returns without taking it either. At the end, Azireil is sent. The earth also begged Azirael. Azirael says: "The judgment of God is stronger than your words" and takes three types of soil from the ground. God said to Azrael, "You are very upset. From now on you will be the one who takes a man's life!". Then Azrael will take a men's soul. Just as the color of the soil is different, so are the types of people in the world. The reason why man is created from the soil and not from something else: the mountain says, "I am high, create from me" – Gold says, "Create from me, I am beautiful", so is the sea, the sky, the water they are all a battle. That is why Adam was created from soil. Allah Almighty said to the soul: "Enter the human body!" The soul entered differently, it came to the eye. Adam saw himself. Came to the nose. Adam sneezed. The soul came to the chest. Adam knew the names of all the things in the Universe; he knew a thousand different languages. It came to life. He ordered Adam: "Stand up!". Adam could not stand. The soul entered the womb of man, and man asked for food. Blood flowed through the human body. He said to the soul: "Enter with strength, leave with strength!". When Adam was asleep, he took his left rib and created Eve from it. If he is awake, he realizes that his ribs are painful, and he sinks near him, and after being in great pain, he will hate Eve, and if he is asleep, he will deliberately create them while he is asleep, not knowing that Eve was born from his ribs.

In Paradise, they ate from the fruit forbidden by God under the temptation of the Devil, and they were both punished for it and expelled from Paradise. He came to "Rabguzi tales" through the Quran. This is because, according to the beliefs of Muslims, the Koran is the only holy book sent by the power that rules the world. In ancient times, people believed that mysterious phenomena around them, unknown things that did not fit into their minds, were a special force, a god. In the same way, people who have special qualities, such as strength, courage, dexterity, are called "the qualities of God", "close to God", because they are dif-

ferent from others. People with such qualities impress others. The names become legends. During the time of legendary people, it is possible to be an orator, a preacher, a warrior is a hero of ancient times, and people with exceptional art.

The main content of Rabghuzi's book "Qisas al-Anbiya" is also taken from the Quran. This story of Rabghuzi is a precious spiritual treasure of his time, which served the development of the Islamic religion without leaving any doubts about the truth of the Holy Quran, to understand the meaning of the Holy Quran. The main plot line of this story is the propaganda of Islam. It should be noted that the story consists of the concepts and categories of theonyms and hagionim, anthroponyms, and religious anthroponyms. The work is based on the great education of faith, honesty, and peace. The meaning and content of this relic: Allah the Most High created eighteen thousand universes, the moon and the sun, Adam out of the earth, and about the Devil, Satan, etc. opposes the owners to a special evil. The actions of the angels Mekael, Israfil, Jibril, and Azirael are mentioned.

The vast majority of the religious-historical anthroponyms in the story are theological, from human names to precedent names and ethnonyms with spiritual-cognitive content. The names and lives of people form the basis of many legends, most of them of a religious nature. It is based on the notions of cultural and ethnological space, the units of national onomastic space and the general principles of national nomination. Therefore, the names in the working space are created on the basis of the units in the true onomastic space, and the artistic equivalent of the onomastic space in the story is created in the writer's interpretation. These names are illustrated by the author's personal linguistic world. It is known that it is impossible to realize this without understanding the worldview of the linguistic community. The author portrays the national consciousness, culture, worldview, history of the people at that moment, closely connected with the life of the hero.

Rabghuzi's tale of "Adam and Eve" is a rich literary work drawn from the Holy Quran, which from this point of view complements the historical data and deepens our understanding of this historical period and spiritual values. "I begin in the name of God, the most caring, the most merciful. Truly, We created you and then gave you form. Then We said to the angels: «Worship Adam!» All prostrated themselves. But Iblis did not prostrate and was not among those who prostrated. He said (to the devil): "What prevents you from falling down when I command you?" He said: "I am greater than this. You created me out of fire and him out of clay. Allah said: "Then come down from there. You will not be arrogant there. Come out immediately, you are one of the survivors.» Iblis said: «Blow until the Day of Resurrection". Allah said: "Verily, you are one of those to whom they give alms". Iblis said: "So, because of your desolation, I will surely choose your right path against them. After that, I will come to them from the front, the back, the right and the left, and you will not find many of them grateful". Allah said: "Get out of there in disgrace. Of course, whoever follows you, I will fill hell with all of you". Allah said: "Oh Adam! May you and your spouse go to heaven. Eat as much as you both want. However, do not step on this tree. Otherwise, you will be among the oppressors" (Surat al-A'raf). Then Satan tempted them both and they ate the fruit of that tree. God will make them enemies to each other and bring them down from Heaven... Rabghuzi's tale "Adam-Eve" is particularly rich in personal names and it can be seen that the anthroponyms in it have a high lexical-semantic function. In the process of

considering the onomastic space of the story "Adam and Eve", we notice the continuity of each proper name with culturally and historically valuable facts. The study of onyms and methods of their use in works of art allows to identify different stylistic goals and creative methods. The author creates a historical and artistic work by clearly organizing the events that happened in life, the anthroponyms formed as a phenomenon, the era and environment in which he lived, his existence and historical data related to it.

Turkish mythologist Z. Avshar in his study "Meleklerin külerinden" (From the ashes of angels) says: "Angels are very beautiful and beautiful creatures. In ancient religious mythology, there were images of human-angels. Adam-angels are angels who came down from heaven to earth to help people" (Avshar, 2006:46). The religion of Islam spread, and along with the glorification of God, his angels entered the concept of the people and were also glorified. The duties and responsibilities of the four great angels given in the Qur'an, as well as the people's attitude and understanding of them, have been mentioned in works written over the centuries and have become synonyms of goodness and honesty, purity and chastity. The names of the angels "Djabrail", "Azirael", "Munkir-Nangkir" written in the Quran are found in sagas and mythical legends. According to the verses of the Holy Quran, Muslims should believe in angels as faith and should not question them or oppose them. They should be considered as the executors of God's order (Kaskabasov, 1984:270). The image of an angel can be found in the folklore of the Turkic world in stories, lullabies, religious epics, taboos, proverbs and blessings. Angels write down every word that comes out of the mouth of a human being, his good and bad deeds, until God commands.

In Islam, angels are created from light. Four angels were created who are close to Allah Almighty: Angel Gabriel, who conveys the greetings of Allah Almighty to Muhammad, peace be upon him, Angel Mekayil, who oversees the whole universe, Israfil, who announces the arrival of the Day of Judgment, and Azirael, who takes life. In the religious concept, Iblis is called "Satan", "Enemy of Allah" or simply "Fighter" who is expelled from heaven and causes people to deviate from the righteous path of Allah. Djabrail is one of the angels closest to Allah, the main link between Allah and the prophets, including Muhammad sallallahu alayhi wa sallam. Israfil is one of the four angels close to Allah. He recites Allah's orders for people and the world and entrusts them to the angels to carry them out. Trumpet-blowing angel. Israfil (pbuh) is one of the four great angels mentioned in hadiths. His main duty is to blow surah by Allah's command when the doomsday begins (Kaskabasov, 1984:252).

The literary scholar gives an example of how the words "Kumakka mil kyldy" and "Kashpkak mil kyldy" were formed by mutual association. In Rabguzi's works there are often places created in this way. Some parts even look like poems written in prose speech. For example, it is possible to understand that several words in the lines which have been memorized: «Ämmä bā'd, bu kitabny tuzgän, ta'at iolynda tızgän, mä'siat iabanyñ kezgän, az azuqluğ, kup iazuqluğ Rabat oğuzynyñ qazysy Burhan uğly Nasiruddin ürüğü, sätäral-lahu 'äläihi uäs-sälämätä uä rahimä şıabähu andağ aitur. Äjäl ut-täjul 'umära uä muhibbul 'ulämä beklär ürüğü, igitlär aryğy, ülüq atlyq, qütlüq zatlyq, ezgu qülqlyq, İslam iaryğlyq, muğul sanylyğ, musulman dinliğ, adamilär inanchy, mumynlar quanchy, himmäti ädiz, 'äqly tegiz begimiz Nasiruddin Toqbüğa...». The words like "tuzgän" – "tuzgän"- "kezgän", «azuqluğ» – "iazuqlu", "täjul 'umära" – "muhibbul 'ulämä", "beklär ürüğü"- "igitlär

aryğy", "ülūq atlyq" – "qūtlūq zatlyq" – "qūlqly", "iaryğlyq" – "sanylyğ", "inanchy" – "quanchy", "ädiz" – "tegiz" // However, the son of Burhan son of Nasirud, the judge of Rabat Oghuz, who compiled this book, compiled it on the path of obedience, wandered in the way of ma'siyat yaba, had little food, and a lot of yazukul, said it. *Ajal ut-tajul 'umara wa muhibbul 'ulama*, the seed of begs, the thinness of men, great horsemanship, good nature, good worship, Islamic light, Mughal number, Muslim religion, people are believers, believers are happy, praiseworthy, our intelligent beg Nasiruddin Tokbuga ..." (author's line by line translation) was written by heart. Here, Rabguzi sometimes put the words to a rhythm, sometimes made them rhyme, and beautifully made the sentences. Also, in the text: "*Bū kün tuñğuzdyñ eti haram bulgän, säbäb ol turur, temişlär. Qachan alty ai tamam boldy ersä...*", «*Ul iuldin kunmişdä ungundä, sungundä baqar temişlä*» (Today, the meat of the wild boar is forbidden. When will six months pass...) can be cited as an example (Kyraubayeva, 1988:54).

The review of the semantics of onomastic names in Rabguzi's "Qisas al-Anbia" in relation to the reader's level of knowledge is becoming one of the most interesting topics today. By revealing the information in the cultural-linguistic semantics of onomastic names, their place and function in the ethno-cultural-linguistic space takes a special place. "Qisas al-Anbiya" is a prose work that mainly tells about the life of the prophets and their experiences.

The oldest copies of Rabguzi's works are kept in the library of the British Museum in London and in the public library named after M.Ye. Saltykov-Shchedrin in Leningrad. Several copies are also available in the library of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the USSR in Leningrad. For the first time, in 1859, the famous Turkologist N. I. Ilminsky published the complete text from the printing house of the Imperial University of Kazan.

The creator only aimed to familiarize the public with the content of the monument. It is not clear which manuscript was used. It seems to be based on two different manuscripts. P.M. Melioranskyi says about this: "Apparently, N.I. Ilminsky later used the manuscript number 361 stored in the Asian Museum, and he must have been familiar with the manuscript number VII registered in the Dorn catalog of the Imperial Public Library". In the latter, the beginning and the end of the work are complete and in order, so the excerpts are given on the left (Melioransky, 1897:182).

Turkologists searched for the complete scientific text of "Rabguzi's tales" from the oldest manuscripts. By "seeking enough ideals", in 1893, during his visit to London, P. M. Melioransky reviewed the oldest, complete manuscript in the British Museum, and after returning to the country, he published some copied fragments. It was a work that could be used as a model for a scientific comparative full text to be made in the future. According to the author's opinion, such a publication of the monument should be a book that can be a comprehensive and completely reliable material for researchers of history, literature, and language. In the excerpt, the scientist compared the British version with the manuscripts in the libraries of Moscow and Leningrad. As a continuation of PM Melioranskys work, S. Ye. Malov found and published several fragments of the London version, which he had not published before, among his manuscripts in the library of Leningrad University (Malov, 1951:223).

The ancient linguistic data in Rabguzi's tale are studied as a means of deeper recognition of the long ethno-cultural development path, material and spiritual values, and roots of our people, as an important cognitive mechanism. Linguistic data created as a result of the combination of these two factors are recognized as a reflection of national culture or national history, public life of the people, and also as an indicator of the richness of the vocabulary of the mother tongue.

In this tale, there are stories about the lives and actions of Prophets, saints, companions and other people; "The stories about the Almighty God creating the Earth and the Sky, Adam, animals and rocks, the whole world, the appearance of onomastic names in the vocabulary of the modern Kazakh and Turkish languages, linguistic and cultural semantics were considered in relation to each other. It should be noted that Ghulama Rabguzi's story "Adam and Eve" occupies an important place in the history of language and literature. The stories, sayings, and proverbs preserved in the people's memory provide information from the philosophical and religious cognitive point of view of the Kazakh and Turkish people. In proverbs, we can say that health is born from moral and Muslim principles. In order to find out how the Turkic people followed the path of truth and what their faith was, it is possible to use the following proverbs as a basis for the rich heritage of learning, which is memorized in the minds of the people and passed on from mouth to mouth.

Conclusion. It is known that the issue of studying the history of our literature, erasing it has experienced a long-lasting controversy, scientific-literary and ideological conflict. Ancient writings studying the history of literature have been translated into several languages. Scientist A. Yegeubaev has the following valuable opinion about translators: "In translating such ancient writings, there are bound to be mysterious, unclear points, translator's own requirements and tastes". If we take a closer look, there is no doubt that there is a lack of deep understanding of the life and psychological differences of the Turkic-speaking peoples, which, without a doubt, make the translation texts of world-renowned eminent Turkic scholars compel opinions on themselves, understand the literal meaning, but easily explore the underlying meaning. However, the analysis of the painstaking work and civic courage that brought the great saga to the benefit of the people and the world of science has a different place and purpose. That's why the phrase for such translations in different periods is the gratitude of generations (Yegeubaev, 1988:318). The researches about the "Qisas al-Anbiya" relic will continue in the future.

Амангалиева А.Е.*¹, Бекмашева А.Н.²

¹Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық техникалық университеті,

*²Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті,
Орал, Қазақстан*

E-mail: *¹a.akkerbez81@mail.ru, ²vipbekmasheva@mail.ru

ORCID: *¹0000-0002-4857-3954, ²ORCID 0000-0001-7189-8952

**Рабғузидің «Қисас-ул-анбийя» шығармасындағы ономастикалық кеңістік
(«Адам ата-Хауа ана» қиссасы негізінде)**

Аңдатпа. Мақалада Рабғузидің «Қисасул-анбийя» шығармасындағы ономастикалық кеңістік, қиссада кездесетін ономастикалық атаулардың этнолингвистикалық сипаты қарастырылды. Қиссадағы ақпаратты жеткізу мақсатында ономастикалық атауларды қолдануда және ономастикалық атаулардың

қызметін анықтауда автордың ойы, қиссадағы автордың құқығы басты назарда ұсталды. Қазақ және түрік халықтарының қазіргі қалыптағы ономастикалық кеңістігіндегі атаулар жүйесі – әр тарихи кезеңде өмір сүрген халықтар мен ұлыстардың сан ғасырлар бойғы ұжымдық ой-санасының жемісі, мәдени тұрғыдағы ортақ рухани туындысы. Рабғузидің «Қисасул-анбийя» жәдігерінде кездесетін ономастикалық атаулар сол кездегі тілдік ұжымның өмір шындығы мен тұрмыс болмысын, тарихын, тәжірбиесін, шаруашылық мәдениеті мен дүниетанымын, салт-дәстүрін және наным-сенімін анықтайды. Бұл прозалық қиссада түркілердің тілі мен тарихы, мәдени құндылықтары, діни және өзіндік көзқарастары автордың танымы арқылы көрсетіле берілген. Рабғузидің «Қисасул-анбийя» шығармасындағы ономастикалық кеңістікке этнолингвистикалық сипат тән. Қиссада мұсылман қауымға сол кездің өзінде кеңінен таралған ислам дінін уағыздаған шейх (шайық) есімдері, шығарма кейіпкерлерінің есімі, халиф, пайғамбарлар, әулиелер мен сахабалар, періштелер, олардың лақап, туынды аттары кездеседі. Демек, сол дәуірдің өзінде жалқы есімдер кеңінен таралғандығы жөнінде ақпарат береді. Этнографиялық және тарихи деректер ономастиканың қазіргі қалпын анықтауға мүмкіндік береді, сол себепті, қазіргі таңда оларды зерттеу өз өзектілігін жойған жоқ. Тіл білімінде Рабғузи шығармаларындағы қисса тілін, әсіресе оның ономастикасын зерттеудің өзектілігі артып келеді. «Адам ата Хауа ана» қиссасының ономастикасын зерттеу қажеттілігі тілде жоғалған архаизмдердің ескерткіште сақталғандығымен айқындалады. Мақаланы зерттеу нәтижесінде қиссадағы онимдердің қолданылу аясының кеңдігін әрі ономастикалық атаулардың сол ортаға қатысты кез келген ұғымды білдіруге дайын тілдік таңба екендігін байқадық. Орта ғасыр жазба ескерткіштер тілінің ономастикалық кеңістігін талдау бүкіл түркі тіл біліміне пайдалы. Қиссада кездесетін сан есімдерді, антропонимиялық және топонимикалық терминологияны, фитонимдік және теонимдік лексиканы т.б қазақ және түрік тілдері арасындағы өзара ұқсас процестердің бар екенін айқындайды. Сондықтан бұл шығарманың болмысын ұғыну, мәнісін түсіну біздер үшін маңызы зор.

Кілт сөздер: періште, сахаба, қисса, шарифат, шейх, түркі мифологиясы, ономастика

Амангалиева А.Е.^{*1}, Бекмаиева А.Н.²

¹Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана

²Западно-Казахстанский инновационно-технологический университет

Уральск, Казахстан

E-mail: ^{*1}a.akkerbez81@mail.ru, ²vipbekmasheva@mail.ru

ORCID: ¹0000-0002-4857-3954, ²ORCID 0000-0001-7189-8952

Ономастическое пространство в произведении Рабгузи «Қисас аль-Анбия» (по мотивам повести «Адам и Ева»)

Аннотация. В статье рассмотрено ономастическое пространство в произведении Рабгузи «Қисас аль-Анбия», этнолингвистический характер встречающихся в повести ономастических имён. При использовании ономастических имен и определении функции ономастических имен с целью передачи информации в рассказе учитывались авторская мысль и права автора в рассказе.

Система имен в ономастическом пространстве казахского и тюркского народов в их нынешнем виде является продуктом многовековой коллективной мысли народов и племен, живших в каждый исторический период, общим духовным творением в культурном смысле. Ономастические имена, встречающиеся в реликвии Рабгузи «Қисас аль-Анбия», определяют реалии быта, историю, опыт, хозяйственную культуру и мировоззрение, традиции и верования языкового сообщества того времени. В этом прозаическом рассказе язык и история, культурные ценности, религиозные и личные взгляды тюрков представлены через знание автора. Ономастическое пространство в произведении Рабгузи «Қисас аль-Анбия» характеризуется этнолингвистическим характером.

В рассказе встречаются имена шейхов, проповедовавших мусульманской общине ислам, имена героев произведения, халифов, пророков, святых и сподвижников, ангелов, их прозвища и производные имена. Поэтому он дает сведения о широком распространении личных имен даже в ту эпоху. Этнографические и исторические данные позволяют определить современное состояние ономастики, поэтому их изучение не потеряло своей актуальности. В языкознании возрастает актуальность изучения языка рассказа в произведениях Рабгузи, особенно его ономастики.

Необходимость изучения ономастики повести «Адам и Ева» определяется сохранением в памятнике утраченных в языке архаизмов. В результате изучения статьи мы обратили внимание на широкий размах онимов в рассказе и на то, что ономастические имена являются языковыми символами, готовыми выразить любое понятие, относящееся к данной среде. Анализ ономастического пространства языка письменных памятников Средневековья полезен для всего тюркского языкознания. Числовые существительные, антропонимическая и топонимическая терминология, фитонимическая и теонимическая лексика и др., встречающиеся в рассказе, свидетельствуют о существовании взаимно сходных процессов между казахским и турецким языками. Поэтому для нас очень важно понять суть этой работы.

Ключевые слова: ангел, спутник, рассказ, шариат, шейх, тюркская мифология, ономастика.

Информация об авторах:

Амангалиева Ақкербез Ербулатовна, магистр филологических наук, старший преподаватель Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана. Уральск, Казахстан. E-mail: a.akkerebez81@mail.ru, ORCID 0000-0002-4857-3954

Бекмашева Актоты Нигметовна, кандидат филологических наук, ассоциированный профессор Западно-Казахстанского инновационно-технологического университета, Уральск, Казахстан. vpbekmasheva@mail.ru, ORCID 0000-0001-7189-8952

References

- Ayagan B.G. (2012) Köne turki әdebieti turaly zertteuler. Classicalıq zertteuler [Studies on ancient Turkic literature. Classical studies]. Almaty. – P. 404. (Kaz.)
- Avshar Z. (2006) Perishtelerdin kulinen [From the ashes of angels]. – Istanbul: Alper. – 476 p. (Kaz.)
- Kyraubaeva A. (1988) Gasyrlar Murasy. [A legacy of centuries] Almaty: Mektep. – 163 p. (Kaz.)
- Kunashev T., Botoyarov K. (1992) Nasr ed-din ibn Burkhan ed-din Rabguziy. Kysas ut - anbiya. Paygambarlar button accordions (u'chinchı kitep). Azireti Jusup aleysalam. [Nasr ed-din ibn Burhan ed-din Rabguziy. Kysas ul - anbiya. The story of the prophets (third book). Hazrat Jusup Aleisalam] - Bishkek: Buudaiyk. – 183 p. (Kaz.)
- Kelimbetov N. (1986) Ezhelgi dauir adebieti. [Literature of ancient times.] – Almaty: Mektep. – 264 p. (Kaz.)
- Podolskaya N.V. (1988) Dictionary of Russian onomastic terminology. – M.: AN SSSR. – 192 p. (Rus.)
- Kenbayeva A.Z., Pangereyeva A.Sh., Mambetova G.Zh., (2022). The study of place names in the karakalpak, Heroic epos “Yer Ziyuar”. pp. 72–81. Keruen scientific journal №2, 75 vol. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.2-05> (Eng.)
- Tolibayev, K. Y. (2020). The specifics of perception in the Karakalpak epic poems of toponyms “Mysyr”, “Isfakhan”, “Rum”, “Crimea”. ISJ Theoretical & Applied Science, 03 (83), pp. 129-132. <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2020.03.83.28> (Eng.)
- Kaskabasov S. (1984) Kazakhtyn halyk prozasy. [Kazakh folk prose] Almaty: – “Gylım”. – 270 p. (Kaz.)
- Melioransky M.P. The legend of the prophet Salih. (ed. Kisas-ul-Enbiya Rabguzi Collection of articles by students of Baron V.R. Rosen on the day of the twenty-fifth anniversary of his lectures St. Petersburg, 1897, Pp. 279–280. (Rus.)
- Malov S.Ye. Pamyatniki drevnetyurkskoi pismennosti. [Monuments of ancient Turkic writing]. – Moscow-Leningrad: USSR Academy of Sciences, 1951. – 452 p. (Rus)
- Yegeubaev A. Kisilik kitabıy. [Personality book] – Almaty: Ana tili, 1998. – 318 p. (Kaz.)

Әдебиеттер

- Авшар З. Періштелердің күлінен. – Стамбул: Алпер, 2006. – 476 б. (қаз.)
- Аяған Б.Ф. Көне түркі әдебиеті туралы зерттеулер. Классикалық зерттеулер. Алматы-2012, – 404 б. (қаз.)
- Егеубаев А. Кісілік кітабы. – Алматы: Ана тілі, 1998. – 318 б. (қаз.)

- Қасқабасов С. Қазақтың халық прозасы. Алматы: – «Ғылым», 1984. – 270 б. (қаз.)
- Келімбетов Н. Ежелгі дәуір әдебиеті. – Алматы: Мектеп, 1986. – 264 б. (қаз.)
- Кенбаева А.З., Пангереев А.Ш., Мамбетова Г.Ж., (2022). «Ер Зиуар» батырлық эпосындағы жер-су атауларының зерттелуі. 72–81 беттер. «Керуен» ғылыми журналы №2, 75 том. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.2-05> (ағыл.)
- Қыраубаева А. Ғасырлар мұрасы. – Алматы: Мектеп, 1988. – 163 б. (қаз.)
- Кунашев Т., Ботояров К. Наср ед-дин ибн Бурхан ед-дин Рабгузий. Кысас ул - анбия. Пайгамбарлар баяны (үчүнчү китеп). Азирети Жусуп алейсалам. – Бишкек: Буудайык, 1992. – 183 б. (қаз.)
- Толыбаев Қ.Ы. (2020). «Мысыр», «Исфахан», «Рум», «Қырым» топонимдерінің қарақалпақ эпостық жырларында қабылдану ерекшеліктері. ISJ Теориялық және қолданбалы ғылым, 03 (83), 103-100 беттер. 129–132. <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2020.03.83.28> (ағыл.)
- Мелиоранский М.П. Сказание о пророке Салихе. (изд. Кысас-ул-Энбия Рабгузи Сборник статей учеников барона В.Р.Розена к дню двадцатипятилетия его лекций СПб, 1897, б. 279–280. (орыс.)
- Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. – Москва-Ленинград: АН СССР, 1951. – 452 с.
- Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. – М.: АН СССР, 1988. – 192 б. (орыс.)

Литература

- Авшар З. Из пепла ангелов. – Стамбул: Альпер, 2006. – 476 с. (каз.)
- Аяган Б.Г. Исследования древнетюркской литературы. Классические исследования. Алматы-2012, – 404 с. (каз.)
- Егеубаев А. Книга Личности. – Алматы: Ана тили, 1998. – 318 с. (каз.)
- Қасқабасов С. Казахская народная проза. Алматы: — «Наука», 1984. – 270 с. (каз.)
- Келімбетов Н. Литература древних времен. - Алматы: Школа, 1986. – 264 с. (каз.)
- Кенбаева А.З., Пангереев А.Ш., Мамбетова Г.Ж., (2022). Изучение топонимии в каракалпакском, Героическом эпосе «Ер Зиуар». с. 72–81. Научный журнал Керуен №2, 75 том. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.2-05> (англ.)
- Қыраубаева А. Наследие веков. - Алматы: Школа, 1988. – 163 с. (каз.)
- Кунашев Т., Ботояров К. Наср эд-дин ибн Бурхан эд-дин Рабгузий. Кысас ул-анбия. История пророков (третья книга). Хазрат Джусуп Алейсалам. – Бишкек: Буудаик, 1992. – 183 с. (каз.)
- Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. – Москва-Ленинград: АН СССР, 1951. – 452 с.
- Мелиоранский М.П. История пророка Салихе. (под редакцией Кысас-уль-Энбия Рабгузи. Сборник учеников барона В.Р. Розена к дню двадцатипятилетия его лекции СПб, 1897, с. 279-280. (рус.)
- Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. – М.: АН СССР, 1988. – 192 с. (рус.)
- Толибаев, К.Ю. (2020). Специфика восприятия в каракалпакских эпосах топонимов «Мысыр», «Исфахан», «Ром», «Крым». ISJ Theoretical & Applied Science, 03 (83), стр. 129–132. <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2020.03.83.28> (англ.)